

Прищепя А. М., д.с.-г.н., професор, Фізик І. В., к.с.-г.н., доцент, Калужний І. Ю., здобувач вищої освіти третього рівня (Національний університет водного господарства та природокористування, м. Рівне, a.m.pryshchepa@nuwm.edu.ua, i.v.fizyk@nuwm.edu.ua, i.yu.kaluzhnyj@nuwm.edu.ua)

ОЦІНКА СУЧАСНОГО ЕКОЛОГІЧНОГО СТАНУ ТА ВИКОРИСТАННЯ БЕРЕЗНІВСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО ДЕНДРОЛОГІЧНОГО ПАРКУ

У статті розглядається сучасний екологічний стан використання Березнівського державного дендропарку, одного з найбільших природоохоронних об'єктів Рівненської області України. Метою дослідження є оцінка екологічного стану парку, зокрема його флори та фауни, а також виявлення загроз і проблем, що виникають через зміни клімату та антропогенні впливи. Для цього застосовано комплексний підхід, що включає аналіз матеріалів, картографії та даних інвентаризацій, а також проведення SWOT-аналізу. Розглянуто основні аспекти функціонування дендропарку, включаючи його біорізноманіття, соціальні та економічні функції, а також загрози для його сталого розвитку. Оцінка біорізноманіття показала, що парк багатий на різноманітні види дерев і чагарників (750 таксонів рослин, що належать до 47 родин і 124 родів). Виявлено, що серед основних проблем є зміни клімату, недостатня вологість, загущення деревних насаджень, а також знос інфраструктури парку. Встановлено, що дендропарк має значний потенціал для розвитку екологічного туризму та покращення рекреаційних умов. Для забезпечення сталого функціонування парку необхідна комплексна реконструкція інфраструктури, оновлення колекцій рослин та розробка стратегічного плану розвитку, орієнтованого на збереження біорізноманіття, розвиток туризму та залучення інвестицій.

Ключові слова: дендропарк; біорізноманіття; екологічний туризм; сталий розвиток; SWOT-аналіз; Березнівський дендропарк; екологічний стан; інфраструктура.

Постановка проблеми. На сьогодні дендрологічні парки займають важливе місце в збереженні біологічного різноманіття [1]. В останні десятиліття вони набули великого значення для суспільства завдяки своїй ролі в охороні навколишнього середовища та просвітницькій діяльності [2]. Разом з ботанічними садами, заповідниками, заказниками та національними природними парками дендропарки утворюють основні природні ядра екологічної мережі України [3]. За кількістю та площами дендрологічні парки загальнодержавного та місцевого значення (45 об'єктів), а також парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва (539 об'єктів), є одними з найбільших серед інших природоохоронних територій. Дендропарки у міських системах стають незамінними елементами, що забезпечують не лише екологічну стабільність, але і соціальний комфорт та економічний розвиток. Дендропарки є важливими елементами міського ландшафту, які виконують багатофункціональні екологічні, соціальні та економічні ролі в забезпеченні сталого розвитку міст [4–5]. Вони служать не тільки природними резервуарами біорізноманіття, але й важливими рекреаційними зонами для мешканців, а також значущими осередками природоохоронної діяльності. Збереження та належне управління дендропарками сприяє досягненню цілей сталого розвитку міст, сприяючи їх екологічній стабільності, економічній життєздатності та соціальному добробуту. Тож оцінка сучасного стану дендропарків є актуальним питанням.

Аналіз літературних джерел [1–3, 6–11] показав, що дослідження дендропарків здійснюється з різним напрямом, зокрема збереженні біорізноманіття, впливу кліматичних змін, та інтеграції дендропарків у міські екосистеми. Значна кількість досліджень присвячена дослідженню ефективності вирощування і пристосування екзотичних видів до місцевих умов, аналіз ризиків та вигоди від інтродукції нових видів, забезпечення генетичного збереження та підтримки видів у дендропарках, аналіз впливу зміни клімату на видовий склад і фізіологічний стан рослин у дендропарках, а також адаптаційних механізмів рослин до нових кліматичних умов.

Мета і завдання дослідження. Метою дослідження є оцінка сучасного екологічного стану та використання Березнівського державного дендрологічного парку в контексті його сталого функціонування. Завдання дослідження полягають у наступному:

оцінити екологічний стан парку, зокрема стан флори та фауни, а також виявити можливі екологічні проблеми та загрози для біорізноманіття, дослідити використання природних ресурсів парку, звертаючи увагу на ефективність їх використання для рекреаційних, освітніх та наукових цілей, визначити вплив антропогенних факторів на екосистему, зокрема на стан рослинності та природних ландшафтів. На основі отриманих результатів буде розроблено рекомендації для сталого функціонування та розвитку Березнівського дендрологічного парку з урахуванням сучасних вимог до охорони природи, збереження біорізноманіття та екологічної стійкості.

Об'єкт дослідження – природно-екологічний стан, структура флори та фауни, а також процеси, пов'язані з використанням і сталим функціонуванням Березнівського державного дендропарку. Предметом дослідження є показники біорізноманіття, екологічних, рекреаційних і соціальних функцій Березнівського державного дендропарку, а також аналіз його ефективного управління, охорони та розвитку в контексті сучасних екологічних та соціальних викликів.

Матеріалі методика дослідження. Для дослідження використовувалися як письмові, так і картографічні матеріали. Серед письмових джерел були опрацьовані закони, що регулюють природоохоронні території в Україні, дані Міністерства екології та природних ресурсів України, наукові публікації й інтернет-ресурси. Картографічні матеріали включали фізико-географічні, адміністративні та супутникові карти України, каталоги з інвентаризаційними відомостями, план-схемами посадок та відомостей щодо місць отримання садивного матеріалу, інформація про дендрологічний парк. Методи дослідження дендропарку включають комплекс підходів, що дозволяють оцінити екологічний, біологічний та соціальний аспекти його функціонування.

Виклад основного матеріалу. Березнівський дендропарк розташований на території Березнівської міської територіальної громади Рівненської області України. Він займає площу 29,5 га (рис. 1). Це один із найбільших і найцінніших природно-заповідних об'єктів у регіоні, є дев'ятим за розмірами в Україні, має важливе значення для збереження біорізноманіття, розвитку екологічного туризму та забезпечення рекреаційних потреб населення.

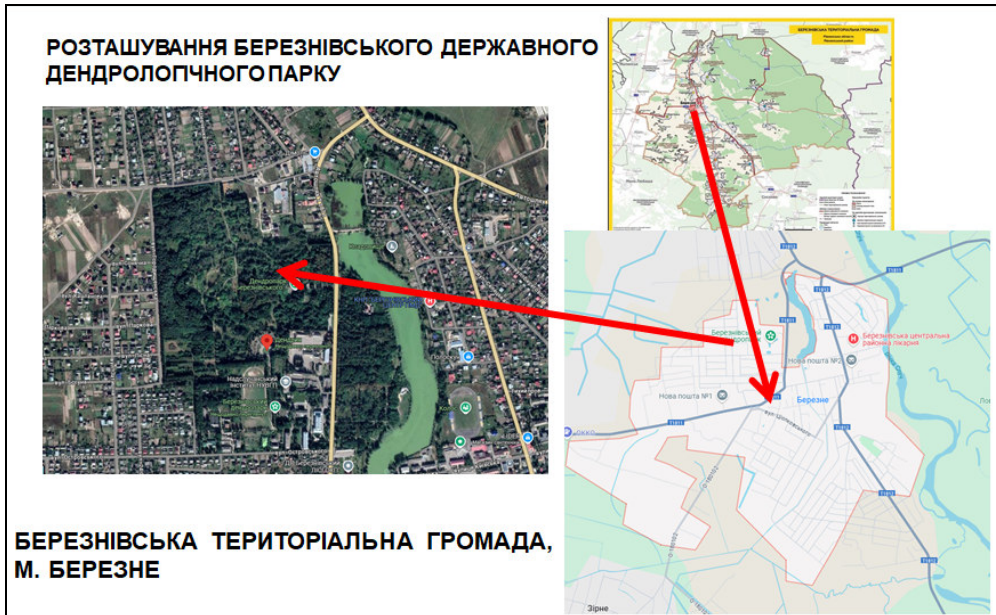

Рис. 1. Місце розташування Березнівського державного дендрологічного парку

На основі ретроспективного аналізу встановлено, що заснування дендропарку відбулося у 1979 році, і протягом 10 років проводилися роботи щодо планування території та ландшафтних композицій, підбору та висадки деревних рослин. Статус державного значення дендропарк отримав у 1989 році. Понад 1000 деревних рослин були об'єднані за ботаніко-географічними зонами, а в межах зон – за систематичним принципом; крім цього, були створені колекційно-експозиційні ділянки. У 1986 році в парку налічувалося 1350 таксонів. Внаслідок процесів акліматизації та адаптації певна частина таксонів, висаджених у Березнівському дендропарку, загинула. Це сталося через те, що деякі види, особливо з Японо-Китайського регіону, Кавказу та Середньої Азії, виявилися не зовсім пристосованими до кліматичних та ґрунтових умов північно-західної частини України. Багато з цих рослин не змогли витримати зимові морози, змінні температури або недостатню кількість опадів, що є типовими для цієї географічної зони. Крім того, важливим фактором стала різниця в екологічних умовах, зокрема склад ґрунтів, рівень вологи, а також локальні кліматичні умови, які значно відрізняються від тих, до яких ці рослини були звиклі у своїх природних

середовища існування. Наприклад, для представників Японо-Китайського регіону властиві м'якші зими, що не дозволяє їм вижити при низьких температурах північних широт. Рослини з Кавказу та Середньої Азії мають специфічні вимоги до ґрунту та клімату, які не завжди можуть бути повністю задоволені в умовах України. У 2008 році була проведена інвентаризація дендропарку, і визначено, що в колекційному фонді дендропарку нараховується понад 750 таксонів, що належать до 2 класів, 47 родин, 124 родів [7; 11–13].

На основі проведеного ретроспективного аналізу можна зробити такі висновки: по-перше, Березнівський дендропарк, заснований у 1979 році, став результатом багаторічної праці з планування, ландшафтного дизайну та підбору рослин; по-друге, незважаючи на значні зусилля, пов'язані з акліматизацією екзотичних видів, природні умови північно-західної частини України виявилися суворими для багатьох рослин; по-третє, попри певні втрати, парк залишається цінним об'єктом для наукових досліджень, освіти та рекреації, а отримані дані можуть бути використані для подальшого розвитку дендропарку та оптимізації підбору рослин, що дозволить створити більш стійку та різноманітну колекцію.

Досліджено абіотичні умови та вплив факторів навколишнього середовища на стан екосистем парку. Визначено, що дендропарк є невід'ємною частиною природного ландшафту Західного Полісся, органічно вписуючись у його екосистему. Помірно континентальний клімат регіону створив сприятливі умови для розвитку різноманітних видів рослин, які представлені в колекційних фондах парку. Дендропарк, незважаючи на високе біорізноманіття, стикається з низкою загроз, пов'язаних зі зміною клімату та антропогенним впливом. Зокрема, в останні роки відзначається нестача вологи в окремих ділянках, що, як наслідок, спричиняє проблеми з посухостійкістю у значної частини дерев. Однією з проблем парку є загущення деревних насаджень у деяких зонах, що призводить до порушення природних процесів і зниження естетичної та екологічної цінності ландшафтів. Це створює умови для розвитку хвороб і шкідників, а також обмежує доступ світла до нижнього ярусу рослинності. Виявлено порушення санітарного стану в деяких частинах парку, особливо в старих ділянках розсадників [8; 9].

Оцінка біорізноманіття [13] показала, що парк багатий на різноманітні види дерев і чагарників (750 таксонів рослин, що

належать до 47 родин і 124 родів), зокрема ті, що входять до складу колекційних фондів. Нами проаналізовано життєві форми рослин: деревні форми (дерева, кущі) та ліани (рис. 2). За життєвими формами у дендроколекціях переважають дерева.

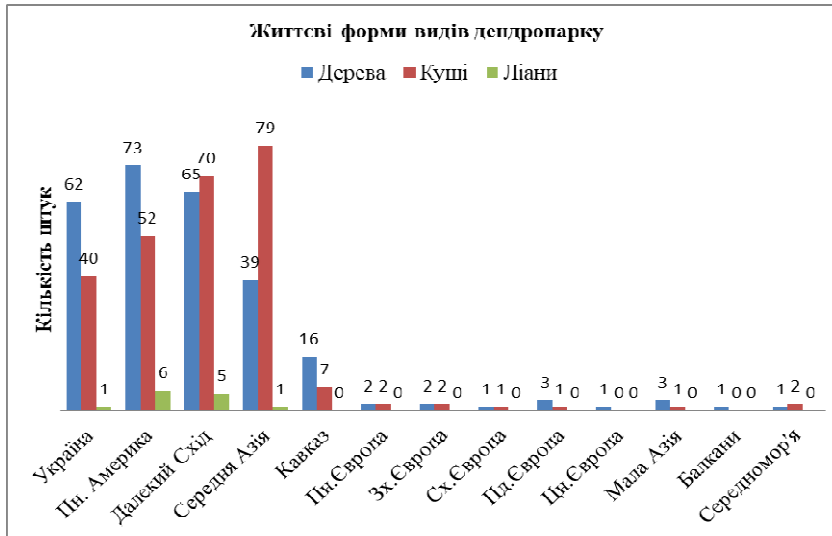

Рис. 2. Аналіз життєвих форм ботаніко-географічних зон парку

Визначено, що 27% дерев представлені в ботаніко-географічній зоні Північної Америки, 24% – Далекого Сходу, 23% – Кавказу та 15% – Середньої Азії.

Оцінка дендрологічної цінності парку представлена за матеріалами [3] табл. 1. Науковці провели детальне дослідження дендрологічної цінності парку за 11 критеріями за 5-бальною шкалою, застосували методику, рекомендовану провідними фахівцями в галузі садово-паркового мистецтва Н. О. Олексійченко та Н. В. Гатальською [6].

Таблиця 1

Оцінка дендрологічної цінності (складено за матеріалами [3])

Критерії	Характеристика	Бали
Наявність документальних відомостей про історію створення та розвитку об'єкта	Наявна чітка та повна документацію, що включає каталоги з інвентаризаційними відомостями, план-схеми посадок, а також інформацію щодо місць отримання садивного матеріалу	5
Таксономічний склад колекцій	Має високу таксономічну різноманітність – 572 таксони (432 види, 23 підвиди, 11 різновидів та 106 культиварів)	5
Наявність рідкісних видів і вікових дерев	Виявлено 94 рідкісні види та 3 різновиди, що становить 17,1% загального дендроскладу парку	3
Принципи формування колекцій	При закладанні насаджень у парку застосовувалися географічний і систематичний принципи, а в межах локальних груп – фізіономічний., виявлено порушення на окремих ділянках	4
Відповідність розміщення рослин екологічним вимогам	При створенні парку, екологічний принцип не був значною мірою врахований, адже умови для рослин на всій території були однаковими. Парк був орієнтований на випробування екзотичних видів деревних рослин. Зараз, під впливом абіотичних факторів (загущення, бідні ґрунти, відсутність достатнього зволоження), колекція знаходиться в задовільному стані	3
Вікова структура насаджень	Вікова структура насаджень є різноманітною, що сприяє підвищенню природоохоронної цінності парку	4
Зимостійкість насаджень	Більше 80% видів у парку є зимостійкими	5
Посухостійкість насаджень	Понад 24% деревних рослин у парку страждають від посухи	4
Природне поновлення інтродукованих видів	Природне поновлення інтродукованих видів становить близько 10% від загальної кількості колекційних рослин	1
Декоративні характеристики	Добре розвинена композиція, з різними формами мікрорельєфу, чітко вираженими композиційними акцентами та візуальними зв'язками	4
Особливості догляду за рослинами	Догляд за насадженнями в парку здійснювався активно протягом 25 років, однак останнім часом, через недостатнє фінансування та кадрові проблеми, догляд обмежений локальними зонами	4

Таким чином, Березнівський дендропарк є важливим об'єктом садово-паркового мистецтва з високою дендрологічною цінністю,
186

хоча має деякі аспекти, які потребують покращення, зокрема в плані поновлення інтродукованих видів та покращення догляду за насадженнями.

З метою проведення комплексної оцінки стану та виявлення потенційних проблем було проведено SWOT-аналіз Березнівського дендропарку (табл. 2).

Таблиця 2

SWOT-аналіз Березнівського дендропарку

Сильні сторони (Strengths)	Слабкі сторони (Weaknesses)
<p>Історична цінність. Наявність документальної інформації про парк, каталогів дендрофлори. Унікальність, високий рівень біорізноманіття, високе видове та внутрішньовидове багатство, велика кількість раритетних видів. Поширення хвойних видів. Висока естетична цінність завдяки гармонійним ландшафтним композиціям з використанням хвойних дерев і малих архітектурних форм. Значний відсоток видів створює самосів, що сприяє природному поновленню рослинного покриву. Значний науковий, освітній, рекреаційний потенціал</p>	<p>Проблеми з фінансуванням. Недостатнє фінансування на утримання парку і низька забезпеченість кадрами для виконання необхідних робіт. Недостатня кількість персоналу. Знос інфраструктури (доріжки, альтанки, ставки). Пошкодження рослинності. Відсутність сучасних систем моніторингу. Несистематичний догляд за станом дендроценозів. Розміщення рослин не завжди відповідає їхнім біологічними та екологічним вимогам. Потреба в оновленні багатьох наявних насаджень та заміні старих дерев</p>
Можливості (Opportunities)	Загрози (Threats)
<p>Створення нових екологічних програм. Розвиток екотуризму та популяризація парку серед місцевого населення та туристів. Використання мобільних додатків, геоінформаційних систем (GIS), та датчиків для моніторингу і догляду за насадженнями. Розробка і впровадження нових підходів до планування і догляду за ландшафтами в дендропарках. Відновлення історичних ландшафтних композицій. Проведення санітарної чистки та видалення надмірно загущених ділянок, що дозволить покращити умови для зростання інших рослин і знизить ризик</p>	<p>Негативний вплив людської діяльності може погіршити стан екосистеми парку. Кліматичні зміни можуть призвести до зниження стійкості рослин. Присутність інвазійних видів може порушити екологічний баланс та знизити біорізноманіття парку. Недостатня адаптація інтродукованих видів до місцевих умов, а також відсутність природного поновлення багатьох з них можуть загрожувати довгостроковій стабільності колекції. Відсутність підтримки з боку місцевих органів влади або недостатня фінансова спроможність можуть негативно вплинути на розвиток і підтримку парку. Нестача фінансування та брак</p>

продовження табл. 2

<p>захворювань. Розширення парку та збільшення його території може дозволити створити додаткові охоронні зони для рідкісних видів, що дозволить значно збільшити рівень його природоохоронної цінності. Співпраця з науковими установами, університетами та викладацькими організаціями для проведення досліджень і освітньо-наукових заходів. Залучення волонтерів та громадських організацій для підтримки догляду за парком і реалізації спільних екологічних проєктів. Залучення грантів, інвестицій і спонсорів для підтримки та розвитку парку, а також забезпечити додаткове фінансування для відновлення зелених насаджень і створення нових декоративних композицій. Відповідно до встановлених норм, парк може бути збережений при виконанні комплексу реконструкційних заходів, що сприятиме його функціонуванню як рекреаційного об'єкта та підтримці високих декоративних якостей</p>	<p>кваліфікованих кадрів для належного догляду за насадженнями та розвитку інфраструктури – може призвести до погіршення стану колекції та зниження її природоохоронної цінності. Нестача фінансування на реконструкцію може призвести до повного занепаду інфраструктури</p>
--	---

Цей метод дозволив системно дослідити як внутрішні фактори (сильні та слабкі сторони), так і зовнішнє середовище (можливості та загрози), що впливають на функціонування парку. Зокрема, детальний аналіз слабких сторін та загроз дав змогу ідентифікувати критичні аспекти, які потребують негайної уваги та вжиття відповідних заходів. SWOT-аналіз Березнівського державного дендропарку дозволив комплексно оцінити його стан та визначити ключові напрямки для подальшого розвитку.

Аналіз виявив сильні сторони парку, які можуть бути ефективно використані для досягнення конкурентних переваг, а також ідентифікував слабкі місця, що потребують негайної уваги. Крім того, були визначені нові можливості для розвитку та потенційні загрози, які можуть вплинути на функціонування парку. Отримані дані можуть стати основою для розробки детального плану дій, спрямованого на оптимізацію управління парком, залучення інвестицій та

забезпечення його сталого розвитку.

Таким чином, Березнівський державний дендрологічний парк, з його унікальною колекцією деревних рослин, є справжньою перлиною природного заповідного фонду України. Проте знос інфраструктури, зокрема доріжок, альтанок та оглядових майданчиків, а також нефункціонування каскаду ставків, створює небезпечні ситуації та знижує комфортність відвідування. Цей факт негативно впливає на репутацію парку та може відштовхнути потенційних відвідувачів.

Враховуючи унікальні колекції, Березнівський дендропарк має великий потенціал для розвитку екологічного туризму, що може стати додатковим джерелом фінансування для парку. Розвиток туризму сприятиме не лише популяризації парку, але й посиленню уваги до його історико-культурного значення. Крім того, парк може бути використаний як рекреаційна зона для відпочинку місцевих жителів і туристів, що сприятиме покращенню якості життя в регіоні. Для досягнення цього необхідно провести відповідні роботи з благоустрою та покращення інфраструктури, що дозволить створити комфортні умови для відвідувачів.

Разом з тим, співпраця з науковими установами відкриває нові перспективи для розвитку парку. Спільні дослідження можуть допомогти розробити ефективні програми збереження біорізноманіття, а також створити нові освітні проєкти для відвідувачів.

Однак існують серйозні загрози, які можуть погіршити існування парку в його нинішньому вигляді. Кліматичні зміни, такі як підвищення температури, зміна режиму опадів та посилення екстремальних погодних явищ, можуть призвести до зміни видового складу рослинності, поширення шкідників та хвороб, а також до погіршення загального стану екосистем парку.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Таким чином, Березнівський дендропарк є важливим багатофункціональним об'єктом, який відіграє ключову роль у збереженні природної спадщини, розвитку науки, освіти, екологічного туризму та рекреації. Комплексне оцінювання стану дендропарків дозволяє створити основу для науково обґрунтованого догляду та підтримки зелених насаджень.

Завдяки можливостям залучення додаткового фінансування та

розвитку екологічного туризму парк може зберегти та розвинути свою цінність. Проте загрози, пов'язані з кліматичними змінами та фінансовою нестабільністю, потребують уваги та стратегічного підходу. Оцінка стану парку виявила потребу в комплексній реконструкції. Для забезпечення сталого розвитку парку необхідні інвестиції в його інфраструктуру та догляд за насадженнями.

Подальші дослідження повинні бути спрямовані на обґрунтування та розробку стратегічного плану розвитку дендропарку, з урахуванням усіх аспектів управління парком, включаючи збереження біорізноманіття, розвиток інфраструктури, залучення відвідувачів та створення системи моніторингу стану екосистем парку. Реалізація цих рекомендацій дозволить забезпечити збереження Березнівського державного дендрологічного парку як унікального природного об'єкта та важливого центру екологічної освіти та відпочинку.

1. Ботанічні сади та дендропарки / упоряд. : В. В. Кваша, О. О. Семенова, Н. В. Чувікіна. Відп. ред.: Т. М. Черевченко, С. С. Волков ; Державна служба заповідної справи Мінприроди України, Глобальний екологічний фонд, Програма розвитку ООН в Україні. К. : ТОВ «Майстерня книги», 2009. 296 с.
2. Калініченко О. А. Декоративна дендрологія. Київ : Вища школа, 2003. 199 с.
3. Олексійченко Н. О., Подольхова М. О., Курдюк О. М. Дендрологічні парки Українського Полісся : монографія. Біла Церква : Вид. Пшонківський О. В., 2019. 251 с.
4. Прищепка А. М., Калужний І. Ю. Екосистемні послуги Березнівського дендрологічного парку. *Актуальні проблеми природоохоронного законодавства* : матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції, 5 червня 2023 р. НУВГП. Рівне, 2023. С. 108–111.
5. Прищепка А. М., Калужний І. Ю. Дендропарки як унікальні екосистеми в урбанізованому середовищі. *Екологічний стан навколишнього середовища та раціональне природокористування в контексті сталого розвитку* : матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції (26–27 жовтня 2024, м. Херсон) С. 159–162.
6. Олексійченко Н. О. Парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва Центральнопридніпровської височинної області : монографія. Київ : ЦП «КОМПРИНТ», 2012. Ч. 1. 145 с.
7. Дзиба А. А. Раритетні види деревних рослин відділу Pinophyta Березнівського дендрологічного парку (таксономічний склад, стан, екологічна та біоморфологічна структури). *Наук. вісник Нац. ун-ту біоресурсів і природокористування України*. 2019. № 4. С. 81–91.
8. Семенюк М. В., Миронець М. А., Грицюк І. І., Писаренко В. О., Кондратюк Н. В. Сучасний стан фітоколекцій Березнівського державного дендрологічного парку. *Вісник*

НУВГП. *Сільськогосподарські науки*. 2022. Вип. 3(99). С. 127–137. **9.** Семенюк М. В., Ціпан Ю. Р., Грицюк І. І., Кондратюк Н. В., Писаренко В. О. Реставрація та реконструкція «Північноамериканського регіону» у Березнівському державному дендропарку. *Вісник НУВГП. Сільськогосподарські науки*. 2023. Вип. 4(104). С. 141–150. **10.** Подольхова М. О., Островська В. А. До питання вивчення таксономічного складу насаджень дендропарку Березнівського лісотехнічного коледжу. *Соціально-екологічна роль заповідних дендропарків України*. 2015. С. 63–68. **11.** Курдюк О. М., Гричук М. О., Лазарець М. В., Островська В. А. Таксономічний склад і структура насаджень дендрологічного парку Березнівського лісового коледжу. *Наук. вісник Нац. ун-ту біоресурсів і природокористування України*. 2015. № 216–1. С. 168–175. **12.** Рукотворний міні-рай: дайджест / КЗ «Березнівська централізована система публічношкільних бібліотек», Сектор довідково-інформаційної та бібліографічної роботи. 2019. Березне, 16 с. **13.** Каталог деревних рослин Березнівського державного дендрологічного парку : довідковий посібник / укл. В. М. Почаєвець. Березне : Березнівський лісовий коледж, 2009. 47 с.

REFERENCES:

1. Botanichni sady ta dendroparky / uporiad. : V. V. Kvasha, O. O. Semenova, N. V. Chuvikina. Vidp. red.: T. M. Cherevchenko, S. S. Volkov ; Derzhavna sluzhba zapovidnoi spravy Minpryrody Ukrainy, Hlobalnyi ekolohichniy fond, Prohrama rozvytku OON v Ukraini. K. : TOV «Maisternia knyhy», 2009. 296 s.
2. Kalinichenko O. A. Dekoratyvna dendrolohiia. Kyiv : Vyshcha shkola, 2003. 199 s.
3. Oleksiichenko N. O., Podolkhova M. O., Kurdiuk O. M. Dendrolohiichni parky Ukrainskoho Polissia : monohrafiia. Bila Tserkva : Vyd. Pshonkivskiyi O. V., 2019. 251 s.
4. Pryshchepa A. M., Kaluzhnyi I. Yu. Ekosystemni posluhy Bereznivskoho dendrolohiichnoho parku. *Aktualni problemy pryrodookhoronnoho zakonodavstva* : materialy Vseukrainskoi naukovopraktychnoi internet-konferentsii, 5 chervnia 2023 r. NUVHP. Rivne, 2023. С. 108–111.
5. Pryshchepa A. M., Kaluzhnyi I. Yu. Dendroparky yak unikalni ekosystemy v urbanizovanomu seredovyshchi. *Ekolohichniy stan navkolyshnoho seredovyshcha ta ratsionalne pryrodokorystuvannia v konteksti staloho rozvytku* : materialy VII Mizhnarodnoi naukovopraktychnoi konferentsii (26–27 zhovtnia 2024, m. Kherson) С. 159–162.
6. Oleksiichenko N. O. Parky-pamiatky sadovoparkovoho mystetstva Tsentralnoprydniprovskoi vysochynnoi oblasti : monohrafiia. Kyiv : TsP «KOMPRYNT», 2012. Ch. 1. 145 c.
7. Dzyba A. A. Rarytetni vydy derevnykh roslyn viddilu Pinophyta Bereznivskoho dendrolohiichnoho parku (taksonomichniy sklad, stan, ekolohichna ta biomorfologichna struktury). *Nauk. visnyk Nats. un-tu bioresursiv i pryrodokorystuvannia Ukrainy*. 2019. № 4. S. 81–91.
8. Semeniuk M. V.,

Myronets M. A., Hrytsiuk I. I., Pysarenko V. O., Kondratiuk N. V. Suchasnyi stan fitokolektsii Berezniivskoho derzhavnogo dendrolohichnogo parku. *Visnyk NUVHP. Silskohospodarski nauky*. 2022. Vyp. 3(99). S. 127–137. **9.** Semeniuk M. V., Tsipan Yu. R., Hrytsiuk I. I., Kondratiuk N. V., Pysarenko V. O. Restavratsiia ta rekonstruktsiia «Pivnichnoamerykanskooho rehionu» u Berezniivskomu derzhavnomu dendroparku. *Visnyk NUVHP. Silskohospodarski nauky*. 2023. Vyp. 4(104). S. 141–150. **10.** Podolkhova M. O., Ostrovska V. A. Do pytannia vyvchennia taksonomichnogo skladu nasadzhen dendroparku Berezniivskoho lisotekhnichnogo koledzhu. *Sotsialno-ekolohichna rol zapovidnykh dendroparkiv Ukrainy*. 2015. S. 63–68. **11.** Kurdiuk O. M., Hrychuk M. O., Lazarets M. V., Ostrovska V. A. Taksonomichni sklad i struktura nasadzhen dendrolohichnogo parku Berezniivskoho lisovoho koledzhu. *Nauk. visnyk Nats. un-tu bioresursiv i pryrodokorystuvannia Ukrainy*. 2015. № 216–1. S. 168–175. **12.** Rukotvornyi mini-rai : daidzhest / KZ «Berezniivska tsentralizovana systema publichnoshkilnykh bibliotek», Sektor dovidkovo-informatsiinoi ta bibliohrafichnoi roboty. 2019. Berezne, 16 s. **13.** Katalog derevnykh roslin Berezniivskoho derzhavnogo dendrolohichnogo parku : dovidkovyi posibnyk / ukl. V. M. Pochaievets. Berezne : Berezniivskiy lisoviy koledzh, 2009. 47 s.

Pryshchepa A. M., Doctor of Agricultural Sciences, Professor, Fyzik I. V., Candidate of Agricultural Sciences (Ph.D.), Associate Professor, Kaluzhnyi I. Yu., Post-graduate Student (National University of Water and Environmental Engineering, Rivne)

ASSESSMENT OF THE CURRENT ECOLOGICAL CONDITION AND USAGE OF THE BEREZNE STATE DENDROLOGICAL PARK

The article examines the current ecological condition of the Berezne State Dendrological Park, one of the largest protected natural areas in the Rivne region of Ukraine. The study aims to assess the park's ecological state, including its flora and fauna, and to identify threats and challenges caused by climate change and anthropogenic influences. A comprehensive approach was employed, involving the analysis of materials, cartography, and inventory data and the application of a SWOT analysis. Key aspects of the park's functioning were considered, including its biodiversity, social and economic functions, and threats to its sustainable development.

The biodiversity assessment showed that the park is rich in a variety of tree and shrub species (750 plant taxa belonging to 47

families and 124 genera), including those that are part of the collection funds. The dendrological park is an important object of garden and park art with high dendrological value, although it has some aspects that require improvement, particularly in terms of the renewal of introduced species and enhancing the care of plantings.

The primary issues found include climate change, insufficient moisture levels, overcrowding of tree plantations, and wear of park infrastructure. The study established that the dendrological park has significant potential for developing ecological tourism and improving recreational conditions. Ensuring the park's sustainable functioning requires comprehensive infrastructure reconstruction, the renewal of plant collections, and a strategic development plan focused on biodiversity conservation, tourism development, and attracting investments.

Keywords: dendrological park; biodiversity; ecological tourism; sustainable development; SWOT analysis; Berezne dendrological park; ecological condition; infrastructure.